
MES NEMIRE

Atiduok Tėvynei, ką privalai!

MES NEMIRĘ...

1952

LLKS VLS

x

x x

„Mes nemirę, mes nemirę!“ —aidi Tėviškės klonialis ir laukais, iš užuri̇ų kalėjimo sienų ir kapų gilumos kovojančios tautos, kovojančio lietuvio balsas ir eina jis lyg nepabaigstantis amžių pranašas ir byloja: — nenumarinsit, nepalaužit, lietuvio, kovojančio už laisvę ir šviesesnę ateitį; jo pusėje tiesa, su juo teisingumas ir nenugalimas ryžtas laimėti. Lietuvis pasiryžęs didžiausiai aukai ir savo tikslo — laisvės siekia nesvyruodamas.

Tie tūkstančiai kapų, žinomų ar nežinomų, čia pat Tėvynėje, laukiniame Sibire ar kitoje nesvetingoje Raudonosios Imperijos dalyje, tie šimtai tūkstančių kenčiančių kalėjimuose, koncentracijos lageriuose ar tremtyje — ne lietuvio silpnumo požymis, ne sutikimas su okupanto diktuojama valia ar užgaidomis, ne besąlygiškas atsisakymas kovos, bet, priešingai, įrodymas lietuvio gyvybingumo, jo atkaklumo ir pasišventimo, siekiant laisvės, šviesesnio gyvenimo.

Veltui niršta ir stūgauja žvėrim okupantas, stengdamasis purvinais nagais išplėšti lietuviui iš krūtinės liepsnojančią širdį, sumindi ją į purvą, kad lietuvis amžiais nesikeltų iš vergijos liūno. Bergždžiai mėgina priešas lietuvį padaryti bevaliu, be sąžinės, botago švilpteléjimo paklustančiu vergu — robotu. Lietuvis nenulenkė galvos prieš pavergėją, prieš sužvėrėjusį žudiką, bet eina drąsiai sutikti ir pasveikinti naują rytojų, nors šis kelias nepaprastai

Zab

sunkus ir daug pasiaukojimo reikalaująs.

... Daugelio nebėra šiandien jau mūsų tarpe, bet jų kilnios idėjos, dėl kurių įgyvendinimo jie pa aukojo savo gyvybes, liks amžiais gyvos ir nemarios. Jų kapai ir kryžiai rūsčiai šiandien byloja: — savo kraujo auka mes sutelkėme lietuviui gyvenimą, o jis privalo jį apginti ir išsaugoti! Kalėjimuose, konclageriuose, tremtyje iškankinti, skausmo kupini veidai ir Tėvynės ilgesiu degančios akys už save kalba: — kova nebaigta! Lietuvis gyvas ir nenugalėtas. Lietuvis pajėgs išlaikyti Lietuvos laisvės ir gerovės raktą savo rankose!

Ašaromis ir krauju garuojanti mūsų žemė, sukaustyta ir mindžiojama svetimųjų, naikinama ir draskoma, bet išdidi ir graži savo kančioje, gyvenimo viltim ir pasitikėjimu alsuoja: — aš gyva! Aš kelsiuos! Ta pati žemė ugningai prabyla: — būkite prakeikti judos, prisiplakėliai ir veidmainiai, mintantieji savo tautiečių krauju!.. Lietuvos laukia šviesus, gyvybe ir grožiu pulsuojantis gyvenimas... Jūs nepajėgsite tam pastoti kelio ir sutrukdyti Lietuvos Prisikėlimo.

Lietuvių tautos didvyriškoji kova, jos pavyzdžio neturintis pasiaukojimas, kuris reiškiasi ne vien tik ginklo kova, bet ir laisvo žodžio jėga, įgalina išleisti šį leidinį. Ne vienas, kurio kūryba šiame leidinyje spausdinama, jau paaukojo savo gyvybę ant Tėvynės laisvės aukuro, bet jų mintys niekad neprivalo mirti ir tebūna jos kiekvienam lietuviui šviečiančiu kelrodžiu, užbaigiant jų pradėtą žygį

Paga

PAVERGTAI TĖVYNEI

Supančiota, maištaujančia jaunyste
Ir karšte širdim, trokštančia kovų,
Mes tau, Tėvyne, pasiaukoti drįstam,
Paraudusiai nuo gėdos, kraujų.

Nei Nesušaldys Sibiras mūs kraujo.
Ištirps jis pats mūs keršto ugnyje.
Kol neatnešim žemei ryto naujo,
Mes nenurimsim — ryžtas širdyje.

Mes pasiryžome jaunystės šuoliais
Papuošti žemę pergalės žiedais,
Tegu jau niekad mūs gimtinės kloniais
Pavasaris kraujuotas neateis.

Tegu jau niekad nebestūgaus vėjas
Kieme gimtajam, rūtynose sesers.
Mes tikime — mūs viltys ir idėjos
Su naujo ryto saule laimę gers.

Ir vėl, Tėvyne, tavo liūdną veidą
Nušviesime mes džiaugsmo spinduliais,
O tie, kurie šiandien tave apleido,
Sugėdinti žemai akis nuleis.

(„L V")

Keramas

TĖVYNEI

Tu vėlei prie manęs, tokia pavargusi, išblyškusi...?
Akyse — liūdesys, o lūpos verkiančios.
Sakyk, sakyk, kuo man padėti Tau,
Kad būtų lengvas Tavo kelias ir tos kančios?

Aš nieko neturiu — nei deimantų, nei aukso,
Nei milžino jėgų tironams išblaškyti...
Gal veltui, Tėviške, Tu ties manim suklupusi,
Gal veltui Tavo akys vėl rasoms sidabro švyti?...

Praėjusi kalvarijas ir tyrlaukius ir kryžkeles
Tu vėlei nevilty, Tu vėl per gruodą...
Išblėsusioms viltims, be džiugesio jaunystės,—
Tokia, tokia, kaip mes, į nežinią įpuolę.

Ir vėl Tu prie manęs, tokia pavargusi, išblyškusi;
Akyse — liūdesys, o lūpos verkiančios...
Mes duosim Tau jėgų ir amžiną jaunystę,
Tik eikime į šviesumas, mus kviečiančias.

(„L V")

LIETUVAI

Mėlsvaakė, jauna, paleidus kasas,
Juokiesi Dubysa ir šypsais Nerim,
Per Nemuną rytą brendi basa
Į jūrą, į Baltiją žaist su vilnim.

Ir tokią, šalie, aš myliu Tave,
Kalnus Tavuosius, apleistas pilis,
Pakrypusius kryžius, pirklas senas,
Sielvartą gilų Tavojoj širdy.

Aš myliu Tave, ar šypsaisi, verki,
Ar prispausta vargų aimanoji.
Ir kaip kantriai Tu sunkią dalią neši,
O Tėvyne, o žeme gimtoji...

Tave protėviai amžiais apgynė,
O vaikai Tau išbučiavo rankas.
Jei reikės — paaukosiu gyvybę
Tau, šalie, o brangi Lietuva...

(„ M G ")

K e r a n a s

MES NEMIRĘ

„Mes nemirę, mes nemirę!“—
Naktį juodą, žiaurią, gilią
Kelias aukos iš kapų.
Nužudyti, nukankinti
Skelbia garsiai vieną mintį
Dar gyvais balsais žmonių:
„Mes nemirę, mes nemirę!
Laukiam laisvės atgimimo
Sutemų pilnoj šaly,—
Dar ir Sibiro ledynėj,
Toje lagerių tėvynėj,
Mes gyvi, mes dar gyvi!
Mes nemirę, mes nemirę,
Jei pajėgtam naktį gilią
Atsikelti iš kapų!...“

. . . . . .

Eina, slenka minių minios,
Žemė virsta kapinynais,—
Aidi tūkstančiai balsų:
„Mes nemirę, mes nemirę!“

(„LV“)

Ąžuolas

x
x x

Čia nūnų ežerai sidabro tyro kupini,
Čia iš dainų ir pasakų stiprybę rinkom,
O vieškeliais... o vieškeliais išvarė brolius
svetimi,—
Nuo ašarų beržai tą dieną linko...

Kas vakarą... kas vakarą į širdį skausmas lankosi
Ir negirdėt dainų ties Baltija ir Nemunu,
Ir žemė nesava, o vargo rankos
Auksinį gūdą alėjūnai semia.

Ten Sibiro laukuos ir taigoj neįžengiamoj
Nuo ilgesio ir ašarų siela apkarto.
Atsimena, žydėjo sodai kas pavasarį palangėj,
Žaliavo topoliai ties kiemo varlais...

Bet niekas neišsems — liks ežerai sidabro kupini,
O vieškeliais... o vieškeliais dar broliai grįš...
Sunki dalia, bet, nepalūžus varganam keliy,
Mus vėl pažadins laisvės spindulys.

(„LV")

Ėglis

X

X X

Su automatu rankoj
Su ryžtumu širdy
Liekuos tėvų šalį,
Ar gėlės žydi lankoj,
Ar viesulai, ar pūgos
(Širdis jų nepabūgo),
Ar tai perkūnai trankos.

Mama juk išmokino,
Kaip Tėviškę mylėt,
Jėgų jai negailėt,
Kaip mirti dėl Tėvynės...
Čia vieškeliai pilki
Jos kojom numinti —
Čia motinos gimtinė.

Likimas tad Tėvynės —
Taip pat man lemtis...
Jau baigias jos naktis,—
Žara matyt, vaikinai
Ir, dingstant jos [illegible],
Sutviks naujom spalvom
Gyvenimas Tėvynės.

. . . . . .

Su automatu rankoj,
Su ryštumu širdy
Budžiu tėvų šaly,
Nors nebežydi lankos.
Mama juk išmokino
Nelikt varguos Tėvynės,
Tad vlesulai tetrankos!

(„PRR“)

Ėglis

POGRINDŽIO ŽODIS

Kovos dvasia kad nenublanktų,
Nauja jėga bet pasirodyt,
Visus dorus tautiečius lanko
Lietuvių pogrindinis žodis.

Slaptingų eglių glūdumoje,
Kovų šešėliuos pagimdytas,
Jis eina skelbt lietuvių tautai,
Kad sutemos bus išblaškytos.

Kad greit tauta iš miego kelsis,
Kad aušta jau diena į šventę,
Kad laisvė į duris tuoj belsis.
—Pakilk, lietuvi, tik šiol kentėsi

Žiūrėk! — ugninės laisvės žaros
Jau apima dangaus žydrynę,
Pikti šešėliai žeme driekias —
Danginas, ir visoj Tėvynėj

Tik skamba trankios karo dainos,
Girdėt trimitai, dunda būgnai,
Tai plečias pogrindinio žodžio
Įžiebtos Laisvės Kovos Ugnys!

(„PRR“)

Nerimas

VĖLINĖS MIŠKE

Nejučiomis įsiskverbė į mano klausą
Tie tonai šiurpūs gedulo raudos,
Ir, plaukdami tartum procesija ilgiausia,
Ausyse skamba jie be pallovos.

Girdžiu Šopeno gedulingą maršą,
Girdžiu egzekvijų gūdžias giesmes,
O vėjas mano plaukus taršo,
Ir šaltos rasos byra ant manęs...

Ir stoviu aš — karys — miške — vienplaukis,
Klausau, ką kalba vėlinių chore protėvių dvasia:
Ne mirčiai, ne — gyvenimui mane ji šaukia,
Gyvenimui, kuris ir mirtį daro nebaisia.

Ir tūkstančiai balsų, vienu didžiu balsu pavirtę
Prabyla į mane iš tūkstančių kapų:
— Keliauk ir nugalėki mirtį
Tu savo žygdarbių nemarumui!

(„PRR")

Smilga

PARTIŽANO MOTINAI

Ak, ateik, motule, vakarą šį ramų
I nubrauk nuo skruostų ašarų rasas.
Bet tu neateisi, tu taip toli, mama!
Neatrasi kelio per Sibiro taigas.

Rymau vienui vienas, žvalgždės tyliai mirksi,
Miškas mano namas... guolis, viskas čia.
Ar girdėsi tujen, kai šiąnakt pravirksiu,
Kai krūtinę plėšys ilgesio kančia?

Aš žinau, kančioje tu, rankas užlaužus,
Klyksi lyg žuvėdra mylimo sūnaus
Ir širdis krūtinėj suliepsnos lyg laužas,—
Rūsčios taigos eglės niekad neatjaus.

(„LV")

Vytenis

MOTINAI

Kada, Tėviškę puošdamos, vyšnios
Balto muslino skraistėse skęs,
Tu vėl lauksi namolei sugrįžtant
Ir sapnuose ilgėsies manęs.

Tik pavasaris kelią mums rodo
Į namus iš žaliųjų miškų.
Juo praeisim... Ir sutemos juodos
Nyks, kaip šmėklos už mūsų pečių.

Dabar lauki, ilgiesi ir rymai
Tu sunaus, kurs paliko namus.
Juodos rudenio naktys baugina:
Žiburėlis toks menkas — tamsus.

Taip norėtųs sugrįžti plačiaisiais,
Akmenėliais nusėtais, keliais
Ir, nušluosčius Tau ašarą vaiskią,
Suramint ir paguost švelniai!

—Savo Tėviškės laisvę atpirkom!
(Te per amžius ji laimę matys.)
Klaikios sutemos saulėj ištirpę,
Nebaugins jau Tavęs naktimis.

(„PRR")

Nagiis

[illegible] Ų HROLIŲ MOTINAI

Tau neplyšo širdis,
Kai sūneliai šešti
Į ėjęs į mišką negrįžo,
Nors bemiegė naktis
Ir aušrinė šviesi
Rerda verkiant palaukėj po kryžium.

Linksta maldai galva,
Rankšlės supa akis,
O širdyje — vien sielvarto marės,
Netikėta — pikta
Buvo tąsyk mirtis,—
Į rytojų durįs jiems uždarė.

Gal paglostys šiaurys
Tavo plaukus žilus,
Pelkių rūkas gal galvą suvystys,
Bet sūneliai negrįš
Sakalais per miškus,—
Liūdnas rymo palaukėje Kristus.

Bet neverki, nelūsk!
Eina laisvė, girdi,
Per mirtim teb'alsuojančias pievas.
Už kantrybės kelius
Visagalis ranka
Vyčių žemėj gyventi palaimins.

(„MG")

Ėglis

SUIMTAI RYŠININKEI

Pilna smurto žvarbaus,
Kaip lavonas šalta,
Žiema pražūtinga jau baigias.
Greit pavasaris auš...
Tik Tavęs jau nėra...
Ir pėdsakus užnešė snaigės.

Kad mylėjai Tėvynę labiau kaip save,
Kad nekentei smurto ir neo,
Šiaurės vėjų šaly tremtinės Tau dalia,
Kažkur už laukinio Uralo.
. . . . . .

Nebėra Tavęs čia...
Nyku, tuščia visur,
Net ir atminimai nublanko.
Tik prieš aušrą, nakčia,
Paslapčiom iš kažkur
Sapnai ir šešėliai atlanko.

Ir vaidenasi Tavo rami šypsena,
Ir skamba ausyse svajingai
Žodžiai tie, kur tuomet, palydėjus miškan,
Kad linkėjai: „Laimingai, laimingai".

Laimę mojai ranka
Mums, sesute, tačiau
Laimužės pačiai neužteko...
Mirga žvaigždės nakčia
Nesvetingo dangaus
Ir viesulai pasakas seka.

Slaučiant pūgomis rūsčioms, gal mirties
Guli jau ir lūpos sustingę (patal
Bando, prisiminus brolukus miške,
Ištarti: „Laimingai, laimingai".
. . . . . .

Nebevaikščioti Tau
Tėviškėlės keliais,
Nebmatyti jau motinos veido,
Nebmylėti daugiau...
Palaužta gėlė,
Gyventi vos tik išsiskleidus.
. . . . . .

Nors likimo žiauraus pragaištinga šalna
Pakando auksines svajones,
Atminimų žieduos nenuvys niekada
Gėlė Tėviškėlės dirvonų.

(„PRR")

Alkupėnas

SESEI

Nekart mačiau žibuoklių jūroj
Išnyrant garbanas gelsvas,
Bet kas iš to dabar, kad žiūriu —
Tavęs jau nieks čia neatves...

Tu negirdi, kaip medžiai šnara,
Kai vėjas drasko jų lapus,
O mums tarp jų ir šiandien gera,
Nes Tu išsaugojai takus!

Linguos čia eglės apšarmotos,
Sustaugs vidurnakčiais vilkai...
Tave atskyrė šaltos grotos,
Už jų Tu karžyge likai...

(„PRR")

Samana

ŽVAIGŽDĖMS MIRGANT

Regiu — padangėj žvaigždės mirga,
Taip nuostabiai, švelniai...
Kodėl tu, broli, bėrą žirgą
Paglostęs pravirkai?

Ar skubančios jaunystės gaila?....
Bet ne, — neatsakyk!
Man jau pasakė žvaigždės baltos
Šią paslaptį nesyk.

Ne tavo juodbėris žirgelis,
Ne tavo čia laukai;
Skurdus benamių mūsų kelias,
Mes tėviškėj — vergai...

Tautiečio šiandien liūdną veidą
Vien ašarėlės plauja.
Į žemę mūs nagus sulėtė
Kolchoziška šunauja.

Tikiu, dėl to žvaigždutėms mirgant,
Taip nuostabiai, švelniai,
Paglostęs mylimąjį žirgą,
Tu, broli, pravirkai.

(M G)

O ž e l i s

ŽUVUSIEMS

Palikote žemę apverkti draugų,
Negrįšit jau niekad čion vėlei,
Slovyklas senas iš girių žalių
Į kitą pasaulį perkėlę.

Garbė Jūs' sklis amžiais, nors daugel kapų,
Kur ilsisi kaulai didvyrių,
Nežinomais liks, — dalia ąžuolų,
Lemtis ką iš mūsų išskyrė.

O, motina žemei Maitintoja mūs,
Lengva būki savo karžygiams,
O Viešpats Dausų meilingas Jiems bus
Po žemės klajonių ir žygių.

(„P R R“)

Uosis

PARTIZANUI

Tu nemanyk — jei ginklas Tau iškristų,
Kad žemė jį aptrauktų rūdimis,
Kad Tavo jaunis brolis neišdrįstų
Kovoti juo dienom ir naktimis.

Tu nemanyk — jei Tau širdis nutilių,
Kad vienišas paliktumei smėly,
Kad ateity paminklas neiškilių,
Kad nenukristų ašara gailį.

Tu nemanyk — jei jau lemtis įvykių,
Kad dainiai prisikėlusios tautos
Žygius Tavuosius užmarščiai paliktų,
Kad nedainuotų Tau šlovės dainos.

(„P.“)

Eglis

KOVOS BROLIUI

Kai, Tėviškei šaukiant, palikę namus,
Kovon pasiryžom ne vienas,
Kautynės ir vargas užgrūdino mus
Kiečiau, negu patrankų plienas.

Juk laisvės kelių mūsų žingsnius pirmus
Įprasmino kritę karžygiai,
Ir meilė šalies veda pergalėn mus...
Aukščiausias palaimins šį žygį.

Tad tęskime kovą suglaudę gretas
Prieš smurtą ir šlykščią apgaulę.
Be baimės pirmyn, jei ir žūsim karo,
Kitiems patekės laisvės saulė!

(„PRR")

Diemedis

KOVOS BROLIUI

Nukamuotas, kalp aras benamis,
Į gimtinę kai grįši kada,
Sutiks tave tik gluosnis pasenęs
Ir vėjas rudens gedulinga rauda.

Veltui šauksi sugrįžęs: — Mamyte...
Aidas beisis bela ilguos namuos,
Iš namų ji kalp paukštė išvyta,
Kas ją vienišą varge paguos?...

Ir skaudu. Galvą nėra kur glausti...
Ar supras šitą skausmą naktis...
Kur nueisi ir ko pasiklausi —
Gal motutė užmerkė akis?...

Iš gimtinės tau nieko neliko,
Paskutiniai dar draikos šiaudai...
O ruduo čia ant vieškelio pliko
Ir nearti, išvargę laukai.

Jie dar ilgisi rankos artojo,
Žemė laukia vienturčio sūnaus.
Nelūdėki! Aušta laisvės rytojus
Ir jaunystė dar laimę sugaus.

(„ M G ")

Eglio

PER MIŠKĄ...

Per mišką dainuodamas pralekia vėjas,
Paliesdamas eglių viršūnes sparnu.
Girią ima gausti — tai vėtra artėja,
Už valandos siaus čia visu smarkumu.

O tarp dainos vėjo ir miško ošimo
Girdėt lyg rauda ar lyg verksmas žmogaus:
Sesutė tai verkia liūdna, nusiminus
Prie aukšto kapelio brolelio brangaus.

Dar vakar jis buvo tarpe ginklo brolių
Gyvybės ir meilės pilna širdimi,
Šiandien slegia kūną jau jo šaltas molis,
Šiandien jau užgesę jausmai jo karšti.

Išnešę lavoną nakčia iš kautynių,
Palaidojo broliai žaliajam miške.
Sesutė, šią liūdnąją gavusi žinią,
Prie kapo brolelio atbėgo slapčia.

Ir verksmas mergaitės girdėtis pro vėją,
Ir eglių ramdoj gili jaučias kančia,
O miškas vis gaudžia... Tai vėtra artėja,
Netrukus visu smarkumu siaus ji čia.

(„PRR“)

Jazminas

PRAKEIKIMAS

Vilku sugrauščiau išdavikus
Liūtu sustaugčiau ant jų kapo,
Kad trenktų tuos perkūnas,
Kur už skatikus
Tėvynę,
sąžinę
ir sielą
Bedieniams yra pardavę.
Už brolius sušaudytus,
Seseris išniekintas
ir ištremtus tėvus
Ugnis,
nei rankos sukaustytos —
Nesulaikys,
Bausmė pelnyta
juos užgrius.
Mūs žemė ašarose
ir kraujuje
įmirkus
Jiems kerštо šaukia, —
Tegul visi jie
mirties agonijoj
Pasigailėjimo nelaukia!

Nuvargus,
iškankinta žemė
Kraiysis
net jų kūnų;
– Gana,
gana skausmų,
nelaimių
jie man nešė,
Aš jų priimti — negaliu!
Vilku aš griaušiu išdavikus,
Liūtu sustaugsiu ant jų kapo,
Telydi juos pasaulio prakeikimas,
Pakol neliks ant žemės
jų nė kvapo!

(„LV“)

PASKUTINĖ PAREIGA

Prieš mus — sodyba. Šventiškai ramios obelų šakos linksta žemyn ir tarsi glamonėja nuo senatvės pakrypusią tvorą. Pasiskleidžiam: aš su Daglu slidinėju lietaus nuskalintu taku. Staiga tylią perplėšia šuns balsas. Ilgas, kartais net pereinąs į kaukimą, lojimas nuskamba laukais, atsimuša pamiškėje ir vėl grįžta atgal, sukeldamas kaimyninių keturkojų pritarimą.

Triukšmo pažadintas pasirodo iš trobos šeimininkas. Jo veidas išbalęs ir ne be reikalo.

— Visur pilna rusų, slankioja pagiriais, — drebančiu balsu sako jis, — mus šiandien krėtė... ir kaimynus...

Susirenkam trumpam pasitarimui.

— Toliau eiti rizikinga, grįžtam atgal, — siūlo Dagys, mes pritariam.

Tik dabar pastebim, kaip įkyriai šviečia mėnulio kamuolys.

— Kad taip jį kokia skara uždengus, — lyg pats sau pasako kažkas iš mūsų.

Niekas neatsiliepia. Čia pat ir juodų eglių siena. Pasiskleidžiam. Dagys, kaip ir visuomet, eina pirmas. Stipriai spaudžiu ginklą, o akys, rodos, kiaurai smiga į juodą miško tamsą.

Ugnies liežuviai, šūviai, raketos — viskas akimirksniu susimaišo neišskiriamam šviesos ir trenksmo sūkury. Šuolis ir automatiškai krintu į vagą

Greit apžvelgiu priešą save: rusų nematyti — jie šaudo iš miško. Pasinaudodamas tarpais tarp vienos gęstančios ir kitos naujai išsautos raketos, metuosi tolyn nuo šios mirtį nešančios vietos. Po kelių šuolių pastebiu šalia Dagį. Metras po metro priešas lie kasi užpakaly.

— Dabar jie mums nepavojingi, — sakau linksmu, bet vis dar virpančiu nuo susijaudinimo balsu ir staiga, pažvelgęs į Dagį, nutylu.

Kažkaip keistai svyruodamas elna jis greta.

— Mane kliudė, — daugiau jaučiu, negu girdžiu tylius jo žodžius.

Apkabinu ir vedu. Avižų stiebai pinasi apie kojas — sunku eiti. Greit Dagys visiškai sustoja. Aš palmu jį už pažasčių ir nešu tolyn, tolyn nuo šio pragaro.

— Turiu būtinai išgelbėti draugą, būtinai reikia gelbėti, — lyg plaktuku kala galvoje.

Upeliūkščio pakrantės žolėse padedu sužeistąjį. Aš ir pats jau pavargęs. Žvelgiu į jį — kraujas srovele sunkiasi pro švarką ir teka žemyn, atrodydamas mėnesienoj, kaip tirštas, juodas rašalas. Mirtinas kliudymas į pilvą.

— Broli, nušauk mane, — maldauja Dagys.

Aš tylu. Aš negaliu, niekaip negaliu šauti į savo geriausią draugą.

— Dar mudu eisim... išgysi... — padrikais žodžiais bandau drąsinti.

— Ne, aš jau nebegyvensiu, — Dagio balsas tvirtėja, — bet priešas manęs gyvo nepaims. Savo

paskutinę pareigą aš atliksiu.

Pasilenkiu prie kruvino sužeistojo kūno, ranka jis stipriai pritraukia mane ir taria:

— Sudiev.

Automatas jau Dagio rankose. Matau, kaip vamzbžio kiaurymę jis prisideda prie galvos, norių šaukti, sutrukdyti, bet stoviu kaip suakmenėjęs. Trumpa serija laikinai nustelbia vis dar besitęsiantį rusų šaudymą. Kai išsisklaido dūmai, kruvinas Dagio veidas žvelgia į mane ir net bando skausmingai šypsotis.

— Nepavyko, — lėtai sako jis, o kraujas iš nau jos žaizdos ties smilkiniu teka per veidus į burną ir trukdo kalbėti.

Vėl greitai užsiveda automatą. Aš jau ilgiau čia būti negaliu. Negaliu žiūrėti į brolio mirtį. Ap sisuku ir skubiais žingsniais einu tolyn. Pasigirsta dar viena serija ir brolis Dagys amžinai atiduoda Tė vynei savo brangiausią turtą — gyvybę.

(Pagal Lyro pasakojimą užrašė ALGIRDAS)

(„U“)

Aidas

JŲ PASIAUKOJIMAS

Nebylios nakties sapnuose paslaptingai dar skendo Pūsčia, slėpiningoji šarūniečių buveinė. Buvo tylu ir ramu. Jokio ošimo garso nebuvo, sustingęs miškas miegojo. Tyrame danguje jau pradėjo gesti nakties palydovai — žvaigždės. Artėjanti aušra vis labiau ir labiau negailestingai baltino spindintį jų sidabrą. Kruvinai žaruojąs, paraudęs rytinis dangaus skliautas lyg pranašavo kažką tai kruvino, baisaus...

...—Taip, jau rytas. .Aštuonios be dvidešimt minučių, — pažiūrėjęs į laikrodžio rodyklę, sau tyliai pratarė kovotojas Dikas.

— Tegul dar pamiega, kol aš užbaigsiu savo eilėrašį.

Ir vėl tęsia savo kūrinėlį, eiliuoja eilėraščio eilutes.

— Mama! Mama! Ateinu pas tave, — išsiveržia virpąs balsas iš miegančiojo kovotojo lūpų.

— Ko tas Vėjūnas taip blaškosi miegodamas? Ką jis tokio susapnavo? Mamą mini. Juk jo motina jau seniai yra mirusi, — vėl pats sau tyliai pratarė kovotojas Dikas, atitraukęs savo įbestas akis nuo rašomojo eilėraščio ir žvilgterėjo miegančių pusėn, iš kur girdėjosi balsas.

Virpąs balsas ne iš kūdiklio, o iš vargo, skaus-

mo ir žaibuotinių kautynių nubučiuotų kovotojo lūpų. Tas — „Mama! Mama! Ateinu pas tave", Diką nukrė tė iki pačių sielos gelmių. Tas virpėjimas užgavo jo visas sielos jautriausias stygas, kurios virkdinančiomis gaidomis pravirko.

Paminėtas taip brangus mamos vardas, kurį ištarė tokio pat, kaip ir jis, vargo sūnelio — partizano lūpos, jam priminė skaudžią prabėgusių vergovės dienų praeitį, atgaivino visa tai, kas buvo susiję su tuo brangiu vardu, o visa tai buvo taip skaudu... Kiekvieno prisiminimo šapelis jam varstė širdį. Jis prisiminė savo jaukią, beržuos paskendusią sodybą ir kaip jis su broliu ją apleido, palikę joje ašarojančią mamą, jaunąjį brolį ir sesę... Jie stojo į kovą, o pasilikusius — mamą ir brolį okupantas išvežė trem tinių keliais...

Skaudu jam tapo, kai iš prisiminimo nuotrupų vaizduotė, prieš jo valią, sudarė tokius šiurpius vaizdus: kaip okupantas sunaikino jo gimtąją sodybą, kaip jie kankino namuose paliktą žilagalvę mamą.

— Ak, kiek ji turėjo panešti kančių, — atsiduso skausmo pagautas Dikas. Ją daužė, stumdė, pargriuvusią spardė, už plaukų tąsė, sušaudymui prie sienos statė, vežė į MVD — ištų kankinimo rūsius; ten pakankinę paleisdavo ir vėl atėję daužė, klausinėdami kur sūnūs ir įsakinėjo juos atvesti.

— Kur ji dabar? — įsiręžė galvoj mintis.

— Sibiro tyruose vargsta, braidžioja skurdo ir ašarų klane... Neateis nei pas mane, nei aš nueisiu pas ją. Ji ten, o aš čia... —

... — Bet kas tai? — jo ausis pasiekė keli keisti neališkus, tik gana gerai įgudusiai ausiai pagaunamas, įšalusios žemės dundėjimo garsas.

Nutraukęs savo skaudžias mintis, Dikas ėmė klausytis.

Dundėjimo virpėjimas pasikartodavo ir vėl nutildavo.

— Vyrai, — kreipėsi Dikas į pažadintus iš miego kovotojus, — būkite pasiruošę, atrodo, jog kažkas tai artinasi prie mūsų slėptuvės. Gali būti jau čia pat mūsų tautos budeliai. Gal jiems žinoma ši slėptuvė? Jos anga gali būti tuojau pat atplėšta ir mes visi žuvę. Tuo atveju aš su Kiele pasilieku, o jūs abu, Vėjūne su Milžinu, bandykit pro atsarginį išėjimą.

Be žodžių visi trys kovotojai suprato paslaukojantį Diko planą: pasilikus iššokti virš slėptuvės ir patraukti, nors kelioms akimirkoms, į save visų apsupusių kraugerių akis, kad tuo pasinaudodami kiti kovotojai galėtų pabėgti pro esančią kitą, atsarginę angą.

— Aišku? — ramiu, malonia savo žvilgsniu apmesdamas visus tris kovotojus, paklausė Dikas.

— Taip, — už visus atsakė Vėjūnas ir kreipėsi į Diką.

— Bet leiskite, vade, Jūsų ir Kielės vietoje pasilikti mums: man su Milžinu.

— Ne, — išlarė Dikas.

— Tačiau mes pasiliksim, — nenusileido Vėjūnas,

— Taip, — teisingai, Vėjūne, mes, — patvirtino iki šiol tylėjęs Milžinas ir tęsė toliau, — Jūs Dikai ir Kiele, Tėvynei savo gyvenimu atnešit daugiau naudos.

— Tššš, — nutraukė jį Kielė. Girgždelėjo sniegas ir pro oratrauką pasigirdo dusulus balsas — „zdies".

Visi keturi kovotojai pažvelgė į vienas kitą. Mintis buvo čia pat.

Sujudėjo slėptuvės anga ir šalta oro srovė įsiveržė į vidų.

Nedelsiant nei akimirkos reikėjo veikti: arba pačiam spausti prie krauju pritvinkusio smilkinio vamzdį, arba stoti į žūtbūtinę kovą.

— Sudiev, broliai, mieli kovos draugai, — ištarė kovotojas Dikas ir buvo bešokąs iš slėptuvės pro angą.

— Ne, vade, mes, — pašoko Vėjūnas, o paskui jį ir Milžinas.

Ginčytis nebuvo kada. Pažvelgęs į Vėjūną, tvirtą augalotą, juodbruvį jaunuolį, išskaitė iš jo veido nepalaužiamą pasiryžimą. Tas pat buvo ir su Milžinu, kurį Dikas pažino jau nuo pat pirmųjų laisvės kovų dienų, kaip atkaklų kovotoją. Suprato, jog nei kovų užgrūdintasis Milžinas, nei jaunasis kovotojas Vėjūnas, kuris vos keli mėnesiai kaip partizanų gretose, savo sprendimo nekeis; turėjo pasitraukti, nusileisti Vėjūno ir Milžino valiai, paklusti jų. Dikas su Kiele paliko pasiaukojusius kovos draugus...

Nuo automato šūvių serijos nusikeikę sudrebo angą atidarę mongolai, Milžinas su Vėjūnu jau buvo

viršuje.

Tekančios saulės spindulial, prasiskverbę pro snaudžiančio miško šakas, apliejo juos savo įstabia šviesa ir jie atrodė, kaip pasakų didvyriai. Bet tai ne fantastiškų pasakų didvyriai, o Vėjūnas su Milžinu, Lietuvos žemelės paprastų artojų sūnūs, nugalėję mirties baimę ir dviese stoję prieš pavergėjų būrius į didingą, pasiaukojančią kovą — tai iš milžinkapių pabudę tautos milžinai!

Keliasdešimt mirtį nešančių ginklų vamzdžių nukrypo į juodu ir dar daugiau prisiplojusių prie žemės žudikų akių. Žudikai buvo laukinių jausmų užvaldyti ir juose degė tik viena mintis — žudyti. Jie troško kraujo.

— Valio Lietuvai Šalin pavergėjai! — nuskrido iš Vėjūno ir Milžino lūpų.

Šūkius palydėjo granatų sprogimai ir šūvių papliupos. Aidu atkartojo juos miško giluma. Krūptelėjo pažadintos pušys ir eglės, ir per jas nusirito aušmo banga. Už praskubančio pilko debesėlio pasislėpė akimirkai tekančioji saulė, tarytum baimindamosi dėl pralieto nekalto kraujo... Ir krito Vėjūnas su Milžinu suvarstyti budelių kulkų. Krito kaip pakirsti ąžuolai į baltąjį sniego patalą.

Aidint šūvių ir granatų sprogimo garsams, Dikas su Kiele iššoko pro kitą slaptąjį išėjimą. Čia aplinkui įsikasę sniege gulėjo kraugeriai, okupantai, bešaudą Vėjūną ir Milžiną. Šis išėjimas kraugeriams nebuvo žinomas ir dėl to Kielės su Diku pasirodymas jiems buvo netauktas. Kol susigriebė žudikų gauja

Kiekė ir Dikas, apipylę kulkų lietumi arčiausiai gulinčius, dingo miško glėby...

Įkandin palydimi šūvių, jie veržėsi į gyvenimą. Per kitų pasiaukojimą jie nešė savo gyvybes. Ne nuo mirties jas nešė, nes didvyriai mirti nebijo, bet Tėvynei, Tėvynei, kad ją galėtų vesti laisvės keliais, ne savo nemirštama didvyrių dvasia, bet savo darbais ir žygiais. Paslaptingoji Pusčia savo tankiais, tamsiai žaliais pušų ir eglių vainikais juos paslėpė nuo piktų kraugerių akių ir atidavė gyvenimui.

Gailiai ošė šūvių pažadintas miškas. Miglotomis, nebyliomis akimis išnirusi saulė, iš už jį pridengusio debeselio, liūdnai žvelgė į sniegu padengtą ž[illegible] kurioje yra tiek daug žiaurumų, kur buvo [illegible] nekaltas kraujas.

(„ P[illegible]")

GAILUTĖ

Geru rogių keliu švelčiu į mišką. Nebe reikalo — pas brolius! Ne tuščiomis — su laiškais ir paketais.

Gražus miškas ir žiemą. Ant eglių šakų susi klostęs sniegas žiburiuoja lyg naktis žvaigždutėmis. Miško tyla mane buria. Kur-ne-kur prabėgta kiškio, laputės, smailakojės stirnos. Niekas negali pagalvoti, kad tokiam tyliam miške gyvena partizanai. O tik už keliuko jų stovykla!

Arklį rišu prie eglės. Jaučiu, kad mane kažkas seka. Tai budrus sargybinis. Seniai jis mane pastebėjęs. Sveikinamės.

— Nesušalai?...

— Kurgi čia!... ir apsidairyt nespėjau! Važiuotas netrunki. Jūsų šaltis kaip nesugnaibo?!

— Kai per dieną metrą malkų sukūrenam, tai ir miškas atšyla!

— Gal ir man kokia pupa atsiuntė?... — suklegėjo, subruzdo stovykla.

— O kaip gi pats savos barzdos nenušalai?

— Tikrai, ir aš galvojau, kad šaltukas mano rudę prisislūs sau...

— Tai mūsų bičiuliai, — rudabarzdis juokiasi, į zyles ir nykštukus žiūredamas, — ne gana, kad stovykloje jiems trupinių, iki valios, jie dar vagiliauja iš arklių avižas, taip pat ir prie lašinių taikstos prisigauti.

Tiesa, viena zylė, ant sušalusios palties nutūpus, iš visų jėgų ją kapoja.

— Į jų drąsumą žiūrint, net sunku suprasti, kurie tikresniais šeimininkais stovykloje jaučiamės...

Rudabarzdį palikęs su paukštelijais džiaugtis, žengiu į būstinę. Rankos — vien rankos... bet prasižiūrėjus ir veidų bent penkiasdešimt. Naujienų čia reikia vežimo — per šalčius niekas nesilanko. Jomis apdovanojęs, apdovanotas ir aš į namus grįžtu — ve žuos lietuviškos spaudos.

Prie smagiai liepsnojančio pečiaus, dargi po žygo ypatingai malonu sekmadienio pavakarys leisti. Tarp sesučių ir Gailutė.

Namiškių prašomas, pasakoju apie miško gyvenimą. Jaunimas labai jau noretų dąsių zylučių pamatyti. Man baigus Gailutė apie savo gyvenimą pradeda.

— Iš namų leido viską pasiimti, bet į vagonus įsinešėm tik tai, ką ant savo rankų pakelt galėjom. Dėl to privažiavus Vitebską, privažiavom ir badą.

Tevelį atskyrė iš karto. Likom mamytė, senelė ir aš su broliuku. Senelė ir mamytė sirgo. Maisto nėra. Pradėjom prašyti prižiūrėtojo, kad leistų jo nusipirkti. Po kelių prašymų išleido, įsakydamas po 20 minučių grįžti. Išėjus iš vagono, pirma mintis buvo — bėgt. Bet kaip paliksi sergančias mamytę su senele! Nusipirkę rusiškų lepiošky, grįžtam. Užgeriant vandeniu, tai skanumynai! Dalinamės jais ir su tais, kurie jau visai silpni, kurių neleido iš vagono

išeiti.

Po kelių mėnesių tikrai sunkios kelionės pasiekiam Altajaus kalnus. Gamta graži, bet mums ten rūpė jo duonos plutytė. Paleidžia. Kurkitės, kaip kas išmanote!

Už rūbus išsikeičiam du krepšius bulvių. Jas pasisodinam. Su nekantrumu laukiam derliaus. Bet nesulaukiam... Matydami, kad lietuviai ir čia nori gyventi, viską palikus, įsako važiuoti toliau.

Su gailesčiu palikam taip sunkiai gautas nusipirkt bulves. Veža į šiaurę. Po kelių savaičių važiavimo išlaipino ir suvarė į barakus. Jei nori nuo bado atsiginti, tenka eiti už 18 km. kirsti mišką.

Mamytė į mišką eina. Uždarbio jokiu būdu ne užtenka maistui. Už jį prarandam paskutinius drabužius. Silpnesnieji miršta. Mamytė iš miško grįžta su šlapus, sušalus. Kritus ant narų užmiega, kad negaliu prikelti iš žolių virtos sriubos valgyt.

Mirusių lavonai ant laukų pūva. Plečiasi ligos. Bet rusai į tai nė mažiausio dėmesio nekreipia. Pasiekė liūdna žinia — bado ir kančių neišlaikęs, mirė tėvelis. Badas kaskart labiau spaudžia.

Brolis iš kažkur sužino, kad už 20 km. yra padvėsęs arklys. Mamytei išėjus į mišką, su broliu išeinam bent kąsnelį mėsos parsinešti — norim pradžiu gint motulę!

Kelionės tikslą pasiekiam — kažkas prie griovio juda! Įsižiūrim — žmogus! Mus pamatęs bėgo. Jis irgi ėjo maisto parsinešti. Mus įtarė esant enkavedistais, kurie maisto ieškančius šaudo. Krunkiančių

varnų pulkas mus prie galutino tikslo priveda. Anas nubaidę, atsikertam apgraužtą kaulą.

Nors prie kaulo tos mėsos nesimato, tačiau smagūs žygiuojam į namus. Iki vakaro pasiekėm ir baraką. Tikrai nudžiugo mamytė, sužiūrėjusi, kuf buvom, ką parsinešėm. Verdam. Labai neskanūs garai nuo pašvinkusios mėsos, bet po kelių valandų pas mus šventė... malšiname badą! Nors ir dvokia, bet tik ne badas... tai — mėsa!

Kitą dieną vėl buvo šventė, kai su broliu išvaikščioję 20 km., radom pusantros bulvės. Bet mus vėl toliau į šiaurę veža. Kelionės ir bado neišlaikius, miršta senutė.

— Varnoms mėsos bus! — jos lavoną iš vagono išmesdami, rusai juokias.

Po to mamytė pasidarė dar liūdnesnė. Pradėjo sirgti. Jau savaitė kaip serga, — turbūt, šiltinė! Nuo šitos ligos kasdien vis daugiau žmonių miršta. Baisu žiūrėti į likusius našlaičius!... ir jie už kelių dienų mirs... Bet, regis, greit ir mes našlaičiais liksime...

Antras mėnuo kelionės. Privažiavom jūrą. Atmintina, žiauri diena... Merdinčią mamytę sargybiniai numeta ant kranto. Mus, alpstančius, suvaro į garlaivį.

Ligai su broliu žiūrim į mumis tolstančią brangų krantą... apsikabinę verkiam... paskui, neatsimenu...

Jakutija. Koks niūrus ir baisus kraštas! Koks gamtos šaltumas! Jakutų retas kuris išgyvena ligiau 25 metų. Dauguma jų serga džiova. Ligoniai,

išgelte, lyg šešėliai čia žmonės vaikščioja.

Karvės čia visos irgi džiova serga. Ir koks blaurus paprotys čia: pieną parduoti indus iš karvės mėšlo šaldo...

Mums, šiltesnio kraš'o žmonėms, tas klimatas dar daugiau pavojingas. Sako — vieneri metai čia gyvenimo žmogaus amžių penkeriais metais sutrumpina. Aš savo gyvenimą būsiu patrumpinus penkioli ka metų, nes trejus metus Jakutijoj išbuvau.

Kiek palaikę gyvulių fermoje, nuvežė į Jakutsko miestą. Čia radome ir daugiau lietuvių. Už kelis šimtus iš Lietuvos prisiųstų rublių sukombinavom ekskursantų dokumentus. Vienas lietuvis turėjo gerą pažintį su lakūnu. Už gerą atlyginimą šis pasižadėjo mus atvežt į Maskvą.

Lėktuvu kelionė truko tris dienas. Ekskursantų dokumentai padėjo, kad per tris mėnesius iš Maskvos ir Lietuvą pasiektume.

Gailutė pasakoti baigė. Bet jos akyse ne kartą sužibusios ašaros mus ilgai dar prašo prie tremtinių dalios parymoti...

Nors šalta žiema... nors mirtimi pavojai siaučia, bet čia — dar Lietuva!...

Visiems nuėjus poilsio, išsilimu vado duotus lai kraščius.

— Broli!.. — pajutęs ant pečių rankas, girdžiu dvylikmetės pusseserės Gailutės balsą, — aš jutau, kad šiandien skaitysi lietuvišką laikraštį. Broliuk, būk geras, paskaityk ir man, ką kalba partizanai...

— Arvydėl... juk tu mane pas juos nusiveši!?

Būk gerutis... Aš tik vieną, nors vieninteli karią norių pas partizanus pabūti! — pro apšalusius langus prašantis sušrai, davė įsakymą tai, kuri penkiolika metų už save vyresnė buvo.

Šiandien Gailutės įsakymą išpildžiau, bet... argi aš galėjau pasirodyt prieš vyrus, kad, taip rimtai vaikui žiūrint į gyvenimą, reikia ir man ašarą nusišluostyt... aš, už eglutės pasitraukęs, sekiau Gailutės ir barzdotų vyrų kalbas apie Lietuvos gyvenimą.

Grįžtant į namus, Gailutė paprašė prisėsti. Pavasario saulei tekant, ji suaugusia kalbėjo:

— Juk negalima nepailsėjus iš naujo gyvenimas pradėti!... gyvenimas, su nauja viltim į laisvę žengiant!...

(Iš Tauragio atsiminimų.)

(„PRR")

Linas

UŽPIRKTOS MIŠIOS.

Kaip kolchozninko rytas, apsiniukęs dangus. Blėsteri saulutė pro kurį nors debesėlį, tai vėl, žiūrėk, už kurio nors kito užlindus murkso pasislėpus. Šlapias palaidinės vėjas drebdamas prie kūno, iki dantų perštėjimo visą šurpulį nukrečia. Tik atsigulus, kai po palapine garai iškyla, jauku, kaip tvanklą vasaros dieną per atlaidus įsibriovus mažoje kaimo bažnytėlėj.

Prie lauželio stovyklos budėtojas ir piktos nuojautos šlurpinamas aš — Linas. Apšniukštinėjęs apie stovyklą, įvizgino brolėnas.

— Kas naujo, vyre?...

— Nieko, kaip paprastai... Ramu pas mus... — akių nepakeldamas svečias į klausimą atžlaugsi.

Staiga budėtojas pastebi už eglutės besislepiantį žmogų.

— Žmogus!... Su šautuvu!... — rikteli budėtojas, skubiai vyrus keldamas.

Užverda miškas, kaip raganoms į puotą sujo jus medžius rauna. Ar buvai, žmogau, naktį miške, kai audra medžius rauna, kai neperstojantis perkūnas ąžuolus skaldo, kai vien ūžimas ir žmogaus sąmonė tave kaip vabalą sutraiškyti veržias, o tu net nežinai, kur ta šiaurė gali būti, iš kurios pusės žmogaus akimis saulė teka?... Čia klaiklau... Čia — išdavimas!...

Kaip žiemos pūga, ruskiai į stovyklą griūva. Jų kaukimas užrėkia ir dangaus kerštо šauklančius kulkosvaidžius ir širdį draskančius automatus. Kas šiauždamas, kas ropodamas tik ginklą, vienintelę šios valandos jaunų paguodą, griebia ir metasi lietu vis į kovą, į gyvenimą, į laisvę, mirties siaubą nugalėjus.

Ruskių masės privežtos. Vieniems draskantis priešmirtiniuose skausmuose, antri žmogaus kraują užuodę, žmogaus kraujo troškulių siunta... Kaip kai nas virsta ruskiai savo troškulį sotinti...

— Broliai!... Kovodami gyvenimą laimėsime!... Miškuose aidi mūsų komandos žodžiai. Lyg kovos ugnim malšina rusišką troškimą ir žingsnis po žingsnio, šuolis po paleistos serijos, pro ugnį, brolio aunką, Lietuvos sūnų Motinai gyventi veda...

Kastytis kraujuose paplūdęs... Kažkurio iš mūsiškių priešmirtinis sudejavimas širdį man skausmu pervėrė...

... — Nepalik manęs gyvo... — Kastyčio meldimas protą ugnimi užpila. Ten per daug jau piktas iš dešinės protą kausto... Trenkiu seriją į kamuoliais virstančius dūmus ir kulkosvaidis virsta be valios.

... — Broli, priesaiką privalai tesėti... Nauja banga ruskiams pakilus, maldos žodžiai liejasi...

Bejausmė serija ruskius atoslūgiui verčia...

... — Viešpatie! Broli!... Tik tuo tavo gyvenimas nuo ruskių išgelbėti tegalima...

Neskėlimas. Į smegenis perkūnas trenkia. Automatas atsisako veikti! Ruskiai kelias ir veržiasi pir

myn, prie manęs, prie brolio!...

... Jau virš galvos ranka ištaisau automatą — prieš ruskius veikia, kaip velnęs... O mano Dievel!... Tik Tau savo pomirtinį gyvenimą aukoju!... Kastyti, ban dyk šliaužti... Aš tave ginsiu... Tik po ilgesnės serijos atsitrenkęs diskas į automatą iškrinta. Regiu, karžygiais už visus aukojes Gailiūnas ir Glatvytis, jie savo pavyzdžiu ir žodžio galia brolius iš kovos lauko karžygiais veda. Perdaug jau savas vienas iš jų... Tik žmogaus valios įsakymu pirm manęs šliaužia Kastytis. Vienam privalau padėti greičiau iš kovos lauko pasitraukti, kitiems — įmanomu momentu pakeisti kovavietę...

... — Mano šoviniai baigiasi... šliaužiu prie Kastyčio... Jo dešimtukas vieninteliė mano vilties siaubui nuraminti... Praeinu pro veidu žemyn gulintį. Kastytį paviję pajuosiu jam nukirstą ranką ir skubam bent kiek nuo kovos lauko pasitraukti. Jo para bellis, kuriuo jis bandė nusišauti, užsikirtęs. Duodu jam savo ir ... į gyvenimą... kautynių pagalba...

Tik Dievas mūsų tikroji prieglauda, — vien švilpimas ir ruskių keiksmai aplinkui tesigirdi, bet mūsų gyvenimas nuo jų akių uždengtas. Dievas vienintelė sužeistojo stiprybė, — mirtinų žaizdų suaižytas tylus meldžia Viešpatį, kad įstengtų tamsios nakties sulaukti...

— Broli, kodėl manęs nenušovei... kaire ranka parašytą man raštelį pateikia...

...Rieda ašaros tikrais deimantėliais Kastyčio ir

mano veidais... Regiu... Jis tylią Visagaliui padėkos maldą siunčia... Tylus ir ramus jis, kaip tik gali būti tokiu Lietuvos partizanas... Jo ramumo veikiamas ir aš užmiegu Lietuvos partizano miegu...

Jau žinomos ir kovos smulkmenos, — pasiaukojimas už artimą grūmėsi su stichija. Tiek gauslas jėgas ruskiai suvežė tik tada, kai aiškiai žinojo, kad čia jų ne eilinis laimikis...

Broliai... Mums mišios iš anksto užpirktos buvo... Mus išdavė tas, kas lengva širdimi Lietuvai prisiekė savo gyvenimą... Jis pasididžiuodamas savo širdyje savo didybe nepasijuto, kaip save išdavęs, savo tautai išgama paliko...

...Šventoj kovoj kritusieji broliai!... Jūsų pasiaukojimas man leido tęsti priesaiką. Brolio gyvenimą nuo pražūties išgelbėjau... Padėjote, broliai, man tesėti mūsų pradėtą žygį!... Aš težinau, kad ir už jus turiu gyventi Lietuvai...

(„PRR")

PAAIŠKINIMAI

Šiame leidinyje talpinami kūrinėliai yra paimti iš įvairių kilų LLKS org. vienetų leidinių, kuriuose jie buvo jau anksčiau atspausdinti. Todėl po kiekvienu jų yra sutrumpintai pažymima, iš kokio leidinio jie yra paimti.

Žemiau pateikiama tų sutrumpinimų reikšmės:

„PRR" — Prie Rymančio Rūpintojėlio (LLKS visuomeninės minties organas),

„P" — Partizanas (Pietų Lietuvos Srities organas),

„LV" — Laisvės Varpas (Kęstučio Apygardos organas),

„U" — Ugnis (Kęstučio Apygardos partizanų organas),

„MG" — Malda Girioje (Žemaičių Apygardos visuomeninės minties organas).

TURINYS

1.	Redakcijos	žodis	3 psl.
2.	Pūga	Pavergtai Tėvynei	5
3.	Keranas	Tėvynei	6
4.	Diemedis	Lietuvai	7
5.	Keranas	Mes Nemirę	8
6.	Ąžuolas	x x x	9
7.	Ėglis	x x x	10
8.	Ėglis	Pogrindžio Žodis	12
9.	Nerimas	Vėlinės Miške	13
10.	Smilga	Partizano Motinai	14
11.	Vytenis	Motinai	15
12.	Naglis	Žuvusiųjų Brolių Motinai	16
13.	Ėglis	Sulmtai Ryšininkei	17
14.	Alkupėnas	Sesei	19
15.	Samana	Žvaigždėms Mirgant	20
16.	Oželis	Žuvusiems	21
17.	Uosis	Partizanui	22
18.	Ėglis	Kovos Broliui	23
19.	Diemedis	Kovos Broliui	24
20.	Ėglis	Per Mišką...	25
21.	Jazminas	Prakeikimas	26
22.	Algirdas	Paskutinė Parelga	28
23.	Ainis	Jų Pasiaukojimas	31
24.	Tauragis	Gailutė	37
25.	Linas	Užpirktos Mišios	43
26.	Paaiškinimai		47